

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Koulutuspolkujen selkeytyminen edellyttää selkeää tiedonkulkua koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen palveluiden välillä erityisesti silloin, kun asiakkaalla on sekä koulutus- että terveyden/työkyvyn tukitarpeita. Hyvinvointialueella on tärkeä rooli opiskelukykyä, mielenterveyttä ja toimintakykyä tukevien palveluiden järjestämisessä. Uudistus lisää tarvetta nopeille arviointipalveluille. Erityisesti trauma- ja kriisitaustaisten asiakkaiden kohdalla hyvinvointialueen palveluilla on keskeinen merkitys, jotta kotoutumiskoulutukseen osallistuminen on realistista ja turvallista.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Hyvinvointialueille aiheutuu välillisiä kustannusvaikutuksia, koska kotoutujien mahdollisesti pitkittyvät palvelutarpeet (esim. mielenterveys, lastensuojelu, perhepalvelut) voivat kasvaa, jos koulutus- ja kotoutumispalvelujen tarjonta supistuu. Säästöt voivat heikentää palveluketjujen sujuvuutta, mikä johtaa hyvinvointialueen palveluihin kasautuviin asiakkuuksiin. Mikäli kuntien kotoutumispalveluiden kapasiteetti kaventuu, hyvinvointialueen on varauduttava kasvavaan ohjauksen ja tuen tarpeeseen.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Velvoittavuuden lisääntyminen voi johtaa tilanteisiin, joissa asiakkaat tarvitsevat enemmän hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden tukea, jos heillä ei ole valmiuksia osallistua

koulutuksiin ilman vahvaa ohjausta. Sanktiot voivat lisätä riskiä toimeentulo-ongelmiin, mikä kasvattaa viimesijaisen sosiaalihuollon tarvetta. Hyvinvointialueen ammattilaisten vastuulle jää entistä enemmän arvioida, onko asiakkaalla terveydellisiä tai psyykkisiä syitä, jotka estävät velvoitteiden täyttämisen.

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Hyvinvointialueen osallistumisen vahvistaminen palvelutarpeen arviointiin on myönteistä, mutta edellyttää toimivia tietojärjestelmäintegraatioita ja koulutusta. Yhden suunnitelman malli keventää hallinnollista kuormaa, mutta lisää tarvetta monialaiselle yhteistyölle, jotta kaikki asiakkaan tarpeet huomioidaan. Erityisesti sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen rajapinnat korostuvat: esimerkiksi työkyky, mielenterveys ja perhetilanteen haasteet on tunnistettava varhain. Hyvinvointialueella kasvaa tarve kulttuurisesti ja kielellisesti saavutettaville palveluille

Muut huomiot

Tiivistetysti uudistus vahvistaa hyvinvointialueen roolia kotoutumisen tukijana, mutta lisää samalla palvelutarpeita ja yhteistyön velvoitteita. Hyvinvointialueen näkökulma korostaa riittävien resurssien, toimivien palveluketjujen ja vaikuttavan monialaisen yhteistyön varmistamista.

Kainulainen Anna-Liisa
Kainuun hyvinvointialue